

معرفی‌های گزارشی

◀ فلسفه و کلام

◊ دین و دینداری در عصر حاضر: مجموعه مصاحبه‌ها، سخنرانی و مقالات دومین و سومین همایش نیایش...

جمعی از نویسندگان، چاپ اول، تهران، دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱، ۲۰۶ ص، وزیری.

مجموعه حاضر مشتمل بر گزیده‌ای از مقالات عرضه شده در دومین و سومین همایش «نیایش» است که در اسفندماه سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ از سوی مرکز آموزش و پژوهش علوم اسلامی دانشگاه امام حسین (ع) برگزار شده است. عناوین مقالات بدین شرح است: نقش استاد مطهری در احیای اندیشه دینی؛ دعا: رابطه صعودی انسان با خدا؛ تجددمایی مانع شناخت دین در عصر حاضر؛ پاسخ به چالش‌های تجدد و راهکاری مؤثر جهت ارتقای فرهنگ دینداری در نسل جوان؛ تحجرتزدایی راه کاری در ارتقای فرهنگ صحیح دینداری؛ دینداری و عبودیت در گذشته حال و آینده؛ امام خمینی (ره) الگوی عینی و عملی دینداری؛ پاسداری از دینداری و تعمیق آن در بیان مقام معظم رهبری؛ آفات روی گردانی از دین از دیدگاه نهج البلاغه؛ استاد مطهری و معرفت دینی با رویکرد کلامی؛ امام

خمینی (ره) الگوی عملی دینداری.

◊ مسیحیت

عبدالرحیم سلیمانی- اردستانی، چاپ اول، تهران، زلال کوثر، ۱۳۸۱، ص ۲۴۶، رقعی.

نگارنده در کتاب حاضر، تاریخ و اندیشه‌های مسیحیت را به اجمال معرفی می‌کند. وی می‌کوشد تاریخ و اندیشه‌های این آیین را از زبان پیروان آن بیان نماید. مطالب این کتاب بر اساس مراحل تاریخ مسیحیت، به هفت فصل ظهور مسیحیت، عصر حواریون، عصر منازعات فرقه‌ای، رسمیت یافتن مسیحیت و شکل‌نهایی نظام الهیات، مسیحیت در قرون وسطی، عصر اصلاحات و مسیحیت در عصر مدرن تقسیم شده است و در هر مرحله به تحولات ایجاد شده آموزه‌های شکل گرفته و فرقه‌های پدید آمده اشاره گردیده است.

◊ خدا و دین در رویکردی اومانیستی

مریم صانع پور، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۱، ۲۸۶ ص، وزیری.

مؤلف کتاب کوشش نموده تا با طرح اندیشه‌های انسان‌گرایانه و انسان‌مدار در طول سده‌های گذشته، تعاریف و تلقی این اندیشه‌ها را از دو مفهوم خدا و دین بررسی نماید. اومانیسم جنبشی فلسفی و ادبی است که در نیمه دوم قرن چهاردهم در ایتالیا پدید آمد و به کشورهای دیگر اروپا کشانده شد.

این جنبش یکی از عوامل فرهنگ جدید به شمار می‌آید. اومانیسم ارزش یا مقام انسان را ارج می‌نهد و او را میزبان همه چیز می‌شناسد؛ به عبارت دیگر، سرشت انسانی و حدود و علایق طبیعت آدمی را موضوع قرار می‌دهد. اومانیسم در معنای ابتدایی‌اش که مفهومی تاریخی است، جنبه اساسی و زیربنایی رنسانس به شمار می‌آید؛ همان جنبه‌ای که متفکران از آن طریق تفسیر انسان و کمال انسانی را در جهان طبیعت و تاریخ جستجو کردند. اصطلاح اومانیسم در این معنا از اومانیتهاس مشتق شده است. اومانیتهاس در زمان سیرون و وارو به معنای تعلیم مطالبی بود که یونانیان آن را پایدیا (فرهنگ) می‌نامیدند. ... در بخش نخست کتاب رابطه اومانیسم غربی با خداشناسی در آرای اندیشمندان و فلاسفه غربی بررسی و تحلیل می‌شود.

بخش دوم کتاب نیز متضمن نظری اجمالی به انسان‌گرایی در اسلام است که در دو موضوع انسان‌محوری در متون اسلامی و اومانیسم اسلامی در آثار مستشرقان ذکر می‌گردد. فهرست اصطلاحات و فهرست اسامی پایان بخش کتاب است.

◊ آیین پروتستان

لسی دانستن؛ مترجم: عبدالرحیم سلیمانی، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۱، ۳۶۰ ص، رقعی.

آیین پروتستان یکی از سه شاخه اصلی کلیسای عام مسیحی است که همراه با کلیسای کاتولیک رومی و کلیساهای ارتدوکس یکی از ادیان جهانی را تشکیل می دهد. این آیین آخرین تحول در مسیحیت است و تاریخی نسبتاً کوتاه، یعنی اندکی بیش از چهار قرن، دارد؛ تاریخ دو شاخه دیگر این دین به سده های نخست مسیحیت برمی گردد. علاوه بر آن آیین پروتستان برخلاف دو شاخه دیگر، در درون خود به صدها سازمان مجزا تقسیم می شود، و حتی برخی از آنها هرگونه ارتباط با دیگر گروه ها را انکار می کنند. این دسته ها و فرقه های پر شمار به لحاظ عقاید و اعمال متفاوت و متنوع اند، و این امر آنها را در ظاهر از همدیگر جدا می کند. به عقیده لُرخی، ساختار این آیین به گونه ای است که پرداختن به آن به صورت کلی ناصواب است. اما آیین پروتستان قاطعانه بر این باور متکی است که خدا با انسان مستقیماً و به عنوان یک شخص رفتار می کند، به گونه ای نجات تنها با ایمان حاصل می شود. این باور تأکید را بر زندگی خود شخص و گونه ای که او در ارتباط با جامعه و جهانش زیست می کند، می برد، و به یک معنا انسان محور دین خود می گردد... چکیده مباحث کتاب این اعتقاد است که آیین پروتستان یک جنبش

◊ تحفه الملوك: گفتارهایی درباره حکمت سیاسی جعفر بن ابی اسحاق کشفی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۱، ۱۰۱۱۶ص، وزیری.

این کتاب در سال ۱۲۳۳ به نگارش درآمده و شامل سه طبق و یک خاتمه است. طبق اول در بیان حقیقت عقل و متعلقات آن است. علامه کشفی در این طبق با تأویل و تفسیر روایتی از امام صادق (ع) (ان الله عزوجل خلق العقل وهو اول خلق...) معتقد است که نخستین آفریده خداوند عقل است؛ همچنین

جهل، آفریده ای است که به تبع صادر اول و نقیض آن، خلق شده است. طبق دوم این کتاب نیز درباره کیفیت عقل با موجودات و مسائل مربوط به آن است. کشفی در این طبق نیز با تأویل حدیثی از امام باقر (ع)، اذعان می دارد که عقل طی دو فرمان از سوی خداوند با موجودات اتصال یافته است. وی در طبق سوم نیز از خواص، آثار و علامات عقل و متعلقات آن سخن می گوید. کشفی در این طبق با نقل روایتی، ده اثر عقل را تبیین می کند که هر یک به زعم وی منشأ ده خصلت دیگر است. نکته برجسته در این مباحث آن است که وی برای هر خصلت، سه ضد برمی شمارد و در تجزیه و تحلیل آنها، راه های تحصیل و شیوه های سیاسی دفع موانع و مضرات آن را نیز بیان می کند. در خاتمه او پس از بیان آثار و احکام عقل، دو علم تدبیر منزل و سیاست مدن را بررسی می کند. در مبحث تدبیر منزل، کشفی پس از بیان این نکته که فلسفه و هدف خلقت، کمال انسان است، از دو نوع زندگی و تدبیر سخن به میان می آورد: زندگی ای که هدفش آخرت است. و تدبیری که هدف آن، خود زندگی است. وی مبحث سیاست مدن، اخلاق را مبنای سیاست مدن می داند و معتقد است سیاست بدون آن سامان نمی یابد. آخرین مبحث کتاب به موضوع بررسی جنگ میان دو دولت اسلامی اختصاص دارد که از محتوای مطالب است.

◊ الحجة البالغة فی عینیه العلم والاراده: تحلیلی از پاسخ امام خمینی به یک نامه فلسفی علی اکبر ضیائی، چاپ اول، تهران، بین المللی امین، ۱۳۸۱، ۱۴۲ص، وزیری.

کتاب حاضر تحلیلی است بر پاسخ امام خمینی (ره) به نامه شخصی که در آن شبهه عینیت اراده و علم و ذات خداوند را مطرح ساخته بود. در آغاز کتاب نامه سؤال کننده به زبان عربی آورده شده که در

آن به اختصار اصل شبهه را بیان کرده، سپس دو پاسخ از ملاصدر آورده و بر هر یک از این پاسخ ها اشکالاتی وارد نموده، سپس پاسخ حاج ملاهادی سبزواری را به نقد کشیده و طور جداگانه پاسخ هایی را در دفع این شبهه از قول فلاسفه مشاء، شیخ اشراق و دیگران بیان نموده و خود دو استدلال در کیفیت علم خداوند به شرور به دست داده است. پس از آن، پاسخ امام خمینی (ره)، به زبان عربی درج گردیده است. نگارنده این کتاب کوشیده است به ایرادهای سؤال کننده در جوابیه ملاصدر، ملاهادی سبزواری و شیخ اشراق، و دو استدلال وی در کیفیت علم خداوند به شرور و اباطیل پاسخ دهد.

◊ حکومت دینی از منظر شهید باهنر

محمد صباحی، محسن سالار کیا، علیرضا زمزم، چاپ اول، دانشگاه شهید باهنر کرمان، ۱۳۸۲، ۱۰۴ص، وزیری.

در این نوشتار، مؤلف با بررسی نظریه سیاسی شهید باهنر کوشیده است الگویی از حکومت دینی به دست دهد. کتاب در چهار فصل تدوین شده است. در فصل نخست، پس از اشاره به معنی و مفهوم حکومت، مطالبی درباره ضرورت حکومت انواع حکومت، منشأ پیدایش حکومت و عناصر تشکیل دهنده آن به طبع رسیده است. در فصل دوم با استناد به گفته ها و نوشته های شهید باهنر به نقش اجتهاد، امامت و رهبری در دین اشاره می شود ضمن آن که نقش مردم در پذیرش حکومت و شیوه های انتخاب رهبری و بررسی و تبیین می گردد و در پایان جایگاه اعتقادی حکومت و ولایت از منظر باهنر ذکر می شود. فصل سوم به مباحث زیربنایی ولایت و حکومت در اندیشه شهید باهنر اختصاص یافته، طی آن از ویژگی های امام، وظیفه ولی فقیه نسبت به مردم، نقش مردم در حکومت و ولایت

در ادله ولایت فقیه سخن می‌رود. در فصل پایانی ضرورت حکومت در اسلام و نقش جایگاه امامت و رهبری در اندیشه شهید باهنر شرح و تبیین شده است.

◇ اندیشه سیاسی ابوالحسن عامری

علی فریدونی، چاپ اول، قم، پژوهشکده اندیشه سیاسی اسلام، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، بوستان کتاب

قم، ۱۳۸۱، ۱۷۶ص، رقعی.

ابوالحسن عامری از جمله عالمان اسلامی قرن چهارم هجری است که به زعم نویسنده سهم مهمی در اندیشه‌ورزی در این قرن و دوره‌های بعد دارد. عامری با نگاه فلسفی به دنبال توصیف مبانی فکری اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی، برگرفته از اصول دینی است. در این کتاب ضمن بیان آرای فلسفی عامری، اندیشه‌ها و آرای سیاسی وی نیز شرح و تبیین شده است. فصل نخست کتاب درباره زندگی ابوالحسن عامری و اوضاع سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوره حیات اوست. در فصل پایانی کتاب نیز در خصوص نگرش اسلام درباره سیاست و حکومت با سایر ادیان مقایسه‌ای صورت گرفته است. گفتنی است هدف عمده عامری توصیفی از چارچوب‌های فکری نظام سیاسی است. در آثار او مبانی و اصول فکری مربوط به نظام سیاسی، حکومت، سیاست، اجتماعات، وظایف حکومت و دولت، نظام سیاسی، خلافت و سلطنت، زوال و انحطاط دولت و موضوعات دیگر بحث و بررسی شده است.

◇ مقاصد الفلاسفه

محمد بن محمد غزالی، چاپ اول، تهران، شمس تبریزی، ۱۳۸۱، ۴۲۰ص، وزیری.

این کتاب به زبان عربی در اصل مقدمه تهافت الفلاسفه نوشته امام محمد غزالی است که در آن شکل کلی فلسفه و به تعبیری کلام، شرح و بررسی شده و سرانجام در تهافت الفلاسفه نیز دیدگاه فلاسفه و تفکر فلسفی به دید انتقاد

نگریسته شده و نویسنده در آن، سخت بر اهل فلسفه تاخته است.

◇ مصنفات میرداماد: مشتمل بر ده عنوان از کتاب‌ها و رساله‌ها و اجازه‌ها و نامه‌ها

محمدباقر بن محمد میرداماد، چاپ اول، تهران آثار و مسفاخر فرهنگی، ۱۳۸۱، ۷۰۴ص، وزیری.

این مجموعه مشتمل بر کتاب‌ها و نوشته‌های میرداماد است که به زبان عربی نگاشته شده است. آثار یاد شده عبارتند از: الایماضات، التقدیسات، الاقماضات، الاعظالات، خلسه الملکوت، الصراط المستقیم، المختصرات، الاجازات، المکاتبات (بیشتر به زبان فارسی است) و الارشادات (نوشته اخیر شامل دعاها و مناجاتی است در بیان حالات روحی خویش یا سفارش و وصیت به آشنایان و وارثان خود).

◀ قرآن و تفسیر

◇ تفسیر کوثر

یعقوب جعفری، چاپ اول، ج ۵، قم، مؤسسه انتشارات هجرت، ۱۳۸۱، ۶۴۸ص، وزیری. در این تفسیر قرآنی، پس از نقل آیاتی چند که با هم پیوند خاص دارند نیز ترجمه فارسی متن، به نکات لغوی و ادبی آیات اشاره شده است. در کتاب از روایات پیشینیان استفاده شده علاوه بر آن به سخنان مفسران شیعه استناد گردیده است. همچنین در برخی آیات به یک رشته مسائل فقهی، علمی، کلامی و تاریخی اشاره شده است.

◇ تفسیر کوثر

یعقوب جعفری، چاپ اول، ج ۶، قم، مؤسسه انتشارات هجرت، ۱۳۸۱، ۶۴۰ص، وزیری.

جلد ششم از تفسیر کوثر شامل جزء چهاردهم، پانزدهم و شانزدهم است که این مباحث را دربردارد: مصونیت قرآن از تحریف؛ تعبیر «سبعاً من المثانی»؛ زنده به گور کردن دختران در عصر جاهلی؛

جامعیت قرآن؛ سه روش تربیتی؛ کنایه در قرآن؛ حتمی بودن سقوط جامعه‌ها؛ اوقات نماز؛ ذوالقرنین و قوم یاجوج و ماجوج و بحثی درباره استعاره در قرآن.

◇ وجوه قرآن در تفسیر کشف الاسرار و عدة الابرار، نوشته ابوالفضل رشیدالدین میبدی نجف جوکار، چاپ اول، شیراز، دانشگاه شیراز، ۱۳۸۱، ۱۶۸ص، وزیری.

هدف نگارنده از نوشته حاضر، یافتن وجوه قرآن در تفسیر کشف الاسرار اثر ابوالفضل میبدی است. وی در آغاز با اشاره به وجوه قرآن، دیدگاه میبدی را بررسی کرده است. نگارنده همچنین ضمن مقایسه وجوه قرآن در تفسیر میبدی با کتاب‌ها و تفاسیر دیگر، می‌کوشد منابع مورد استفاده میبدی را مشخص نماید. در بخش اصلی کتاب، که به ترتیب حروف الفبا تدوین شده وجوه قرآنی، همراه با معانی و شواهد مورد نظر فراهم آمده که از آن جمله است: ازدواج، جدال، حق، حکمت، خیر، سمع، ظلال، طعام، ظالم، ظلم، ظن، فساد، فضل، قلب، کلام و نور.

◇ ترجمه الامام علی بن ابی طالب (ع) من تاریخ مدینه دمشق

علی بن حسن ابن عساکر؛ محقق: محمدباقر محمودی، چاپ اول، قم، مجمع احیاء الثقافة الاسلامیه، ۱۳۸۱، ۶۴۶ص، رحلی. کتاب حاضر نخستین جلد از الامام علی بن ابی طالب است که به اهتمام علی بن حسن بن هبة الله شافعی ملقب به ابن عساکر (۴۹۹-۵۷۱ هـ. ق) به رشته تحریر درآمده است. در این مجلد ۵۰۲ حدیث از قول علمای اهل سنت درباره فضایل و کرامات حضرت علی (ع) به چاپ رسیده است. برخی از احادیث که با شرح مختصر نیز نشانی آن همراه است عبارتند از: حدیث الرایه، آیه التظهير؛ حدیث سد الابواب؛ حدیث المنزله.

◇ صحیفه امام هادی (ع)

جواد قیومی اصفهانی، چاپ اول، قم،

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۱، ۴۳۲، ص. وزیری. در این کتاب، شرح اجمالی زندگی امام هادی (ع) همراه با مجموعه ادعیه، سخنان و مناجات آن حضرت برگرفته از منابع مختلف با ترجمه فارسی به چاپ رسیده است. گفتنی است: امام هادی (ع) - امام دهم شیعیان - در سال ۲۱۲ در مدینه منوره دیده به جهان گشود و در سن شش سالگی به امامت رسید. این امام همام در طول حیات پربار خود، با چند خلیفه عباسی به نام‌های معتصم، الواثق بالله، متوکل، منتصر، مستعین و معتز معاصر بود. متوکل خلیفه ستمگر عباسی، آن حضرت را به بهانه‌های مختلف مورد اذیت و آزار قرار می‌داد، چنانکه روزی به متوکل خبر رسید که حضرت مشغول جمع‌آوری اسلحه و مهمات است و احتمال شورش و قیام از سوی امام وجود دارد. متوکل فوراً دستور دستگیری حضرت را صادر نمود و مأموران خلیفه به خانه حضرت یورش برده و امام را نزد متوکل آوردند. امام هادی (ع) سرانجام در ماه رجب سال ۲۵۴ هجری قمری در حالی که ۴۱ سال بیشتر نداشت، به دستور معتز (معتمد) به وسیله سم به شهادت رسید و در سامرا در منزل خودش به خاک سپرده شد.

◊ فی ظلال الصحیفه السجادیه

محمد جواد مغنیه؛ محقق: سامی غریبی، چاپ ۶۶۸ وزیری.

این کتاب که به زبان عربی نگاشته شده، شامل ۵۴ دعا از امام سجاد (ع) است که نگارنده هر دعا را بررسی نموده، نکات مهم آن را تشریح می‌کند.

◊ زن در سخن و سیره امام علی (ع)

مهدی مهریزی، چاپ اول، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۱، ۴۱۵، ص. وزیری.

در این مجموعه احادیثی که از قول امام

علی (ع) درباره زنان نقل گردیده با مطالبی مرتبط با زنان ذیل چهار بخش به طبع رسیده است. بخش نخست، شامل متن عربی سخنان، خطبه‌ها و احادیث امام علی (ع) درباره زنان است که با ترجمه و توضیحاتی مختصر همراه است. در بخش دوم، سیره حضرت علی (ع) در ارتباط با زنان بیان شده است. این بخش به موضوع خانواده، قضاوت‌های حضرت علی (ع) درباره زنان و نیز نقش زنان در دو جنگ جمل و صفین اختصاص دارد. بخش سوم حاوی متن ۱۲ مقاله کوتاه از نویسندگان داخلی و خارجی است که طی آن دیدگاه‌ها و نظرات حضرت علی (ع) درباره زنان بیان شده است. از جمله این مقالات عبارتند از: زن در نهج البلاغه؛ امام علی در خانه؛ زنان؛ زن و سیاست؛ در بخش چهارم ذیل عنوان امام علی (ع) از نگاه زنان دیدگاه‌های برخی زنان صدر اسلام (ام سلمه، عایشه، سوده) و معاصر (سپیده کاشانی، سیمین دخت وحیدی، عصمت رفعتی) درباره حضرت علی (ع) بازگو شده است.

◁ فقه و حقوق

◊ جهاد و دفاع در اسلام

صادق فیرازی، احمد حیدری، چاپ اول، قم، کوثر غدیر، ۱۳۸۱، ۱۵۲، ص. رقی.

کتاب حاضر که به اهتمام مرکز تحقیقات اسلامی سپاه تدوین شده یکی از متون آموزشی سربازان و وظیفه است که طی آن، مقوله جهاد و دفاع در اسلام از زوایای مختلف بررسی و تبیین شده است. برخی مباحث کتاب عبارتند از: انواع جهاد، آثار و پی‌آمدهای جهاد و ترک آن، انگیزه‌های جهاد، ضرورت آمادگی دفاعی، صفات و ویژگی‌های رزمندگان و فرماندهان، مقام و منزلت مجاهدان و عوامل شکست در جنگ.

◊ حکومت علوی، ساختار و شیوه حکومت گروهی از نویسندگان، چاپ اول، قم، دبیرخانه مجلس خبرگان، ۱۳۸۱، ۲۶۶، ص. وزیری.

در کتاب حاضر طی مقالاتی، شکل و شیوه حکومت امام علی (ع) بحث و بررسی شده است. عناوین مقالات بدین قرار است: اصول‌گرایی علوی در چالش با ماکیاولیسم اموی؛ قهر و مدارا در حکومت علوی؛ مبانی آزادی و آزادگی انسان در اندیشه سیاسی امام علی (ع)؛ نظام قضایی امیرمؤمنان (ع)؛ بیت‌المال در نهج البلاغه؛ انتقادگری و انتقادپذیری در حکومت علوی؛ سیره امیرالمؤمنین (ع) در برخورد با مخالفان جنگ طلب؛ امام علی (ع) و اصول برخورد با دشمنان.

◊ حکومت علوی کارگزاران

گروهی از نویسندگان، چاپ اول، قم، دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۱، ۲۱۶، ص. وزیری.

در مجموعه حاضر طی شش مقاله، خصوصیات کارگزاران حکومت از منظر امام علی (ع) بازگو می‌شود؛ ضمن آن که رفتار آن حضرت با کارگزاران حکومتی بررسی و تبیین می‌گردد. مقالات عبارتند از: روش‌های تربیت سیاسی کارگزاران از منظر امیرالمؤمنین (ع)؛ امام علی (ع) کارگزاران حکومت و راهکارهای اصلاحات؛ ملاک‌های گزینش کارگزاران در حکومت علوی؛ نظارت بر کارگزاران در حکومت علوی؛ کارآمدی و شاخصه‌های آن در اندیشه‌های امام علی (ع)؛ و کارگزاران موقعیت جغرافیایی حکومت علوی.

◊ حکومت علوی، هدف‌ها و مسئولیت‌ها

گروهی از نویسندگان، چاپ اول، قم، دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۱، ۳۳۳، ص. وزیری.

کتاب حاضر شامل مقالاتی در خصوص دوران کوتاه حکومت حضرت علی (ع) است. هریک از مقالات به شرح یکی از

وقایع و رخداد‌های زمان حکومت و خلافت آن حضرت اختصاص یافته و طی آن، از خصوصیات و ویژگی‌های حکومت ایده‌آل اسلامی، نیز مشقاتی که حضرت علی (ع) در مدت کوتاه خلافت خویش متحمل شدند، سخن می‌رود. عنوان این مقالات عبارتند از: وظایف و مسئولیت‌های حاکم در نگاه علی (ع)؛ حقوق مردم در نگاه علی (ع)؛ حکومت علوی از نگاه امام خمینی (ره)؛ آرمان‌های حکومت از دیدگاه امام علی (ع)؛ نگاهی به امنیت از منظر امیرمؤمنان (ع)؛ عدالت خواهی و خودکامگی ستیزی در اندیشه‌های سیاسی امام علی (ع)؛ اهتمام به دین در حکومت علوی؛ مبارزه با فساد در حکومت علوی.

◊ شورا و آزادی: بحثی در اندیشه سیاسی آیه‌الله طالقانی

علی شیرخانی، چاپ اول، قم، آفتاب سبأ، ۱۳۸۱، ص ۴۰۰، رقیعی.

کتاب متضمن بحث و بررسی در اندیشه سیاسی آیه‌الله طالقانی است که در فصل اول به طور اختصار مسائل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان وی - با توجه به تعامل و تقابل دین و دولت - بررسی شده است. فصل دوم به زندگی طالقانی اختصاص دارد. آزادی و استبداد عنوان فصل سوم کتاب است که در پی آن در فصل چهارم، مباحث حکومت و حاکمیت از دیدگاه طالقانی بررسی و تبیین می‌شود. در فصل پنجم نظام مطلوب آیه‌الله طالقانی بررسی می‌شود که همان نظام شورایی در همه ابعاد زندگی انسان است: «... در جمهوریت طالقانی، حق مردم تأمین می‌شود و اصرار بر تأمین حقوق قانونی و دینی عموم مردم است، که این نیز ملهم از آیه لیقوم الناس بالقسط است. شناخت طالقانی از عنصر استبداد در ایران و جوامع بشری، موجب گردید تا وی جهات تأمین حقوق اقشار مختلف در جامعه و همین‌طور ایجاد نظام عادلانه و برقراری

قسط، الگوی شورا را ارائه دهد. شورا از دیدگاه طالقانی نهادی برای تأمین خواست همه اقشار و اقوام گروه‌ها و مشارکت آنها در اداره و تصمیم‌گیری‌های کشور است. با حضور مردم در شوراها (از روستا تا استان) و اداره آنها به وسیله مردم، اهداف حکومت تضمین می‌شود. شوراها تحقق بخش و تضمین‌کننده آزادی هستند و حضور مردم را به مثابه صاحبان حکومت، نهادینه می‌کنند.»

× حکومت و مشروعیت

سجاد ایزدی، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۱، ۹۲، رقیعی.

سی و پنجمین دفتر از مجموعه‌ای از چشم‌انداز امام علی (ع) حاوی مباحثی در باب حکومت و مشروعیت از منظر آن حضرت است. مطالب این کتاب که برای جوانان نوزده تا بیست و چهار ساله فراهم آمده، شامل پنج فصل است: تعریف و جایگاه مشروعیت؛ امام علی (ع) و مشروعیت‌های مردمی و الهی؛ حکومت علوی و مردم‌سالاری دینی، ملاک‌های مشروعیت از دیدگاه امام علی (ع)؛ امیرمؤمنان (ع) و نقد مشروعیت خلفا. کتاب با چکیده و کتابنامه به پایان می‌رسد.

◊ شخصیت و حقوق زن در اسلام

مهدی مهریزی، چاپ اول، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۱، ۵۴۶، وزیر.

در این تحقیق که بیشتر جنبه نظری دارد، تلاش بر آن است با مطالعه در منابع دینی، یعنی قرآن و سنت، و تحلیل آن، آرای دین در قلمرو شخصیت و حقوق زن، فراهم آید. در کتاب همچنین سعی شده آرای مذاهب اسلامی با دیدگاه‌های جدید و رایج مقایسه شود. بخش‌های این تحقیق در مطالعات دینی زنان (اصول تحقیق در متون دینی مربوط به زن، تأثیر فرهنگ‌های برون دینی در جعل و تحریف، و حدیث و

برداشت‌های خاص از متون دینی)، شخصیت انسانی زن، بررسی نظریه وحی در باب شخصیت زن، نقد و بررسی ایرادها، و تفاوت‌های زن و مرد، حقوق خانواده، سرپرستی، تمکین و نشوز [نشوز آن است که هریک از زن و شوهر دیگری را ناخوش دارد و با او معاشرت کند]، نفقه، مهریه، حضانت و ولایت بر کودکان، نکاح صغیره، بلوغ دختران، طلاق، تفاوت ارث زن و مرد و تعدد زوجات.

◁ اخلاق و تعلیم و تربیت

◊ دستور الاخلاق فی القرآن: دراسه مقارنه للاخلاق النظرية فی القرآن، ملحق بها تصنیف لالیات المختاره التی...

عبدالله دراز؛ محقق: عبدالصبور شاهین، چاپ اول، قم، دارالکتاب اسلامی، ۱۳۸۱، ۹۶۴، وزیر.

این کتاب به زبان عربی حاوی مباحثی است در خصوص مسائل اخلاق در قرآن که از آن جمله است: مصادر الزام اخلاقی، خصایص تکلیف اخلاقی، مسئولیت، جزا (جزای اخلاقی، جزای قانونی، جزای الهی و...)، نیت و دوافع، جهد (نماز، روزه، صبر و...)، اخلاق عملی (اوامر: تعلیم اخلاقی، طهارت نفس، استقامت، عفت، صدق، تواضع، اعتدال و...؛ نواهی: کذب، نفاق، بخل، اسراف، ریا، خودپسندی، زنا و...)، مباحثات، و روابط زن و شوهر، ارث، محظورات، قواعد ادب، اخلاق، حاکمان و اخلاق دینی.

◊ بحر المعارف

مولی عبدالصمد همدانی؛ مترجم: حسین استادولی، چاپ اول، ج ۳، تهران، حکمت، ۱۳۸۱، ۸۷۶، وزیر.

نوشتار حاضر در باب مراحل سیر و سلوک و درجات عالی‌ه عرفان تدوین شده است. مؤلف در این کتاب با تقسیم عرفان به دو بخش نظری و عملی، مراحل عرفان

عملی را ذیل چهار مرحله شرح می دهد که عبارتند از: تهذیب اخلاق ظاهر؛ پیرایش از رذایل؛ آرایش درون به فضایل و نتیجه ای که از سه مرحله قبلی در نفس ایجاد می شود. وی در بخش عرفان نظری با درآمیختن شرع و عقل، دین و عرفان، شواهدی از آیات قرآن کریم و روایات نیز حکایاتی از جنبه های عرفانی زندگی پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) را ذکر کرده است. اتحاد و یگانگی علی (ع) و پیامبر (ص)، مدح فقر و پارسایی، صفات عالم ربانی، تواضع و پرهیز از تکبر، لزوم دنیاگریزی، پرهیز از عجب، دوستی و دشمنی امام، آگاهی امام از غیبت، عوالم غیبت و شهود، برتری علی (ع) از سایر پیامبران و احاطه امام بر عالم امکان، عناوینی برخی از مطالب کتاب است.

◀ تاریخ و شرح حال

◊ تاریخ ادبیات کودکان ایران: ادبیات کودکان در روزگار نو (۱۳۰۰-۱۳۴۰)
محمد محمدی، زهره قایینی، چاپ اول، تهران، چپستا، ۱۳۸۱، ۴۵۲ص، رحلی.
جلد پنجم از تاریخ ادبیات کودکان ایران بررسی دوره تاریخی سال های ۱۳۰۰-۱۳۴۰ در حوزه ادبیات کودکان در ایران، معرفی چهره ها، بررسی آثار، ارزیابی جریان ها و موضوعات دیگر را شامل می شود. کتاب در سه بخش تدوین یافته است: ایران در روزگار نو (فرهنگ در ایران، جایگاه کودک و دگرگونی در مفهوم کودکی، سامانه آموزش و پرورش، شکل گیری بنیان های نظری آموزش و پرورش)، عوامل سازنده ادبیات نوی کودکان (گسترش فرهنگ غرب و زایش ادبیات نوی کودکان، سنجش تاریخی ادبیات کودکان در ایران با ادبیات کودکان غرب، و کتابخانه ها و کتاب خوانی) و زایش ادبیات داستانی کودکان (آموزش

الفبا و جایگاه ادبیات در کتاب های درسی، داستان های تاریخی، و جایگاه دختران در آموزش و ادبیات). در کتاب تصریح شده است: ... در بررسی الگوهای تاریخی ادبیات کودکان با انبوهی از داده ها روبه رو بوده ایم. اما کوشیده ایم با یک طبقه بندی روشمند، اوج و فرودهای تاریخی را بشناسیم و بر پایه آن به بررسی ویژگی های دوران پردازیم. همچنین تلاش کرده ایم در بستر گزارش ها و تحلیل های تاریخی، الگوی راهبردی ادبیات کودکان هر دوره را شناسایی کنیم... در بررسی الگوی ادبیات کودکان ایران در سال های ۱۳۰۰ تا ۱۳۴۰، پیش از همه به جست و جو در انگاره ها و الگوهای سنتی پرداختیم و به این دریافت رسیدیم که الگوی ادبیات سنتی کودکان ایران با الگوهای نو، همساز و سازگار نبوده است. الگوی سنتی به سبب عواملی چند از جمله جبر زمانه، شیفتگی نواندیشان به ادبیات نو که رهاورد فرنگ بود و پشت کردن به ادبیات سنتی کودکان، راه فروپاشی و فراموشی پیمود... الگوی سوم را که ویژگی اصلی آن خودانگیختگی است با همه فراز و نشیب هایش گروهی از نواندیشان پدید آوردند. جالب آن است که این الگو برآیند جنبش و پویایی فردی گروهی از برجسته ترین دستداران فرهنگ بود که در آن زمانه کمبود و نبود سازبا شناخت اندک آن راهی ریزی کردند. بنابراین اگر این برنامه ها ناهماهنگ و ناهمساز بودند، برآمده از سرشت کارهای خود انگیخته است.

◊ شاعران در سنگر مطبوعات

احمد نیکوهمت، چاپ اول، تهران، موسوی زاده، ۱۳۸۱، ۲۰۴ص، وزیری.
در این کتاب تنی چند از شاعرانی که در عرصه مطبوعات نیز فعالیت داشته اند، معرفی می شوند؛ اشخاصی که به زعم

نگارنده در حیات ادبی و پیدایش نهضت های فرهنگی و انقلابی، و تحول و تطور اندیشه ها و افکار، سهم مؤثری داشته اند. مقدمه کتاب نوشتاری است از سید حسن امین با عنوان مقدمه ای بر شعر مطبوعاتی در زبان فارسی و تقریظی بر کتاب شاعران در سنگر مطبوعات. در کتاب علاوه بر معرفی افراد، نمونه ای از شعر آنان آورده شده است. از جمله این افراد عبارتند از: اعتضادالسلطنه، طالبوف، داعی الاسلام، دهخدا، قزوینی، ملک الشعرای بهار، میرزاده عشقی، تقی رفعت، پورداوود، فرخی یزدی، نظام وفا، اعتصام زاده، اقبال لاهوری، آیتی یزدی، عارف قزوینی، ادیب طوسی.

◊ تذکره میکرده، همراه با تاریخ ادبیات یزد در عصر قاجار

محمدعلی بن محمدباقر وامق یزدی، چاپ اول، ریحانة الرسول، کنگره بزرگداشت شهید صدوقی (ه)، ۱۳۸۱، ۷۸۸ص، وزیری.
در آغاز این کتاب نوشته ای با عنوان تاریخ ادب فرهنگ یزد آمده که در آن به تاریخ ایران در نیمه نخست عصر قاجار، تاریخ یزد در حیات وامق (مؤلف تذکره میکرده)، و وضع ادب و فرهنگ در عصر قاجار (به ویژه در یزد) اشارتی رفته است. تذکره میکرده و جایگاه آن در تاریخ ادب فارسی، بررسی می شود. تذکره میکرده معرفی شاعران یزد یا مقیم یزد است که معاصر مؤلف بوده اند. شاعرانی که وامق یزدی در تذکره خود آورده است، اغلب آنها را خود دیده و با آنها دوستی و همراهی داشته است. در محضر برخی از آنها نیز کسب فیض نموده است. از شصت شاعر و عارف و خوشنویس و هنرمندی که از آنها نام می برد، تنها با چند نفر... دیدار و برخوردی نداشته است... در این بخش همچنین به ارزش های ادبی، تاریخی، اجتماعی و فرهنگی تذکره میکرده اشاره

شده است؛ ضمن آن که نگارنده انتقاداتی بر تذکره می‌کند وارد آورده است. پایان بخش دوم، شرحی است بر زندگی و آثار محمدعلی و امق یزدی که در پی آن متن تذکره می‌کند درج گردیده است.

◊ از ایران زرتشتی تا اسلام: مطالعاتی درباره تاریخ دین و تماس‌های میان فرهنگی شائول شاکد؛ مترجم: مرتضی ثاقب‌فر، چاپ اول، تهران، ققنوس، ۱۳۸۱، ۳۷۲ص، وژیروی.

نگارنده در این کتاب کوشش کرده تا با تحلیل دانش و آگاهی‌های ساسانیان به برخی پرسش‌های مربوط به کیش زرتشت و انتقال برخی مضامین و اندیشه‌های ایرانی به تفکر اسلامی گفت‌وگو کند. مترجم در ابتدای کتاب چنین می‌گوید: مجموعه جستارهای این کتاب در پی دست‌یابی به دو هدف اساسی‌اند: نخست بازنمایی توضیحات و تفسیرهای کیش زردشتی در دوره ساسانی، و دیگری چگونگی انتقال آن اندیشه‌ها به اسلام. این دو موضوع با هم بستگی دارند. از بازتاب اندیشه‌های ساسانی در اندیشه‌های عربی-اسلامی اطلاعات بنیادین بسیاری درباره کیش زردشتی دوره ساسانی کسب می‌کنیم و می‌توانیم ارزیابی کنیم تا چه اندازه اسلام از سرازیر شدن اندیشه‌های ایران بهره‌جسته است. مترجم توضیح می‌دهد که: در زمینه اصول دینی یعنی چیستی خداوند، چیستی گیتی، فلسفه یا چرایی آفرینش و در نتیجه رابطه میان خدا و انسان از هیچ‌گونه تأثیرپذیری اسلام از مزدیسنا نمی‌توان سخن گفت... اما در زمینه فروع یعنی آیین‌ها (آداب، شعائر، مناسک و...) البته تأثیرپذیری فراوان است و قلمرو اصل بحث‌های کتاب را تشکیل می‌دهد... مضامین ایرانی چنان در ادبیات عربی فراگیر و پر شمار هستند که هرچه بیشتر به عناصر بازتابنده یا ادامه‌دهنده اندیشه‌های کهن ایرانی در آن پی می‌بریم.

◊ تاریخ الوهابین

ایوب صبری؛ مترجم: علی‌اکبر مهدی‌پور، عبدالناصر جزائری، چاپ اول، قم، مؤسسه عاشورا، ۱۳۸۱، ۲۲۴ص، رقعی.

وهابیت یکی از فرق اسلامی است که در نجد و حوالی آن ظاهر گردید و منسوب است به محمد بن عبدالوهاب. اساس کار این فرقه بر این است که صریح کتاب خدا (قرآن) و سنت پیامبر (ص) را اخذ می‌کنند و آن‌چه را در کتاب و سنت نمی‌یابند، بدعت می‌شمارند. زیارت قبور را منع می‌کنند و بناسازی بر روی قبور را حرام می‌دانند و آن‌چه را ساخته شده است، ویران می‌سازند. با برخی عادات نیز مبارزه می‌کنند. از جمله کشیدن سیگار را حرام می‌شمارند. قهوه را حرام کرده بودند و سپس آن را مسباح دانستند. محمد بن سعود، بزرگ خانواده سعودی که از پیروان و طرفداران وهابیه بود، با دولت عثمانی جنگید و والی مصر، محمدعلی پاشا آنان را به تسلیم واداشت و سپس حجاز و همه صحرا را به سرکردگی عبدالعزیز آل سعود پدر ملک سعود و ملک فیصل به چنگ آوردند (۱۹۳۴م) و همه قبرهای صحابه و تابعین را ویران ساختند. این کتاب حاوی تاریخچه نحوه شکل‌گیری فرقه وهابیت و نیز برخی آداب و احکام دینی آنان است که به زبان عربی تدوین شده است.

◊ جنگ‌های ارتداد و بحران جانشینی پیامبر (ص) علی غلامی دهقی، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۱، ۱۲۸ص، وژیروی.

در این کتاب یکی از مراحل حساس تاریخ اسلام یعنی جانشینی پیامبر گرامی اسلام (ص) و مجموعه وقایع و حوادثی که در پی آن به وقوع پیوست، بررسی و تشریح می‌شود. نگارنده در اهمیت این دوره از تاریخ اسلام می‌نویسد: اساسی‌ترین مسئله مورد اختلاف میان پیروان دو

مذهب تشیع و تسنن، امامت و جانشینی رسول خداست، که از همان لحظه‌های پایانی زندگی آن حضرت و در کنار بسترش آشکار شد، اما مسائل دیگری نیز میان پیروان این دو مذهب اسلامی اختلافی بوده است؛ از جمله: ماجرای شورش برخی قبایل عرب علیه حکومت مدینه، بعد از وفات پیامبر (ص). این مسئله که در میان مورخان به «رده» شهرت یافته، از موضوعات جنجال‌برانگیز تاریخ اسلام است... پس از مسئله امامت، نخستین اختلافی که میان مسلمانان رخ داد، جنگ با مانعان زکات بود. نظر ابوبکر این بود که باید با آنها جنگید، اما مسلمانان با او مخالفت کردند و پس از مدتی رأی او را پذیرفتند. از جمله وقایع دیگر این دوره، ظهور مدعیان دروغین پیامبری و جنگ ارتداد است که نگارنده در این کتاب علل ظهور این نوع وقایع و بروز جنگ‌های مختلف در ارتباط با رهبری و جانشینی پیامبر (ص) را بررسی کرده است. عناوین پیشینه ارتداد در عصر پیامبر (ص)؛ جنگ‌های رده و بحران جانشینی؛ مدعیان دروغین پیامبری (مانند: اسود عنی، طلحه بن خویلد، سجاح، مسیلمه کذاب)، شورش یا ارتداد بحرینیان؛ گونه و انگیزه‌های ارتداد و علی (ع) و جنگ‌های رده.

◊ حجر بن عدی الکندی

لبیب بیضون، چاپ اول، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۱، ۱۵۲ص، رقعی.

این کتاب درباره زندگی، خصوصیات اخلاقی و سیرت حجر بن عدی از صحابه پیامبر (ص) و امام علی (ع) است که به زبان عربی نوشته شده است. در کتاب همچنین اخباری از خلافت امام علی (ع) و نقش حجر بن عدی در جنگ‌های جمل، صفین و نهروان روایت می‌شود. کتاب عناوینی از این قبیل را شامل می‌شود:

حجر در صدر اسلام؛ حجر در خلافت امام علی (ع)؛ اعمال معاویه و مغیره و زیاد؛ حجر و مغیره بن شعبه؛ حجر در دمشق و حجر، نماز و شهادت.

◊ الزهراء عليها السلام و خطبه فدک

منارج: محمدتقی شریعتمداری، چاپ اول، تهران، نشر گلستان کوثر، ۱۳۸۱، ۲۵۶ ص، وژیروی.

در کتاب، شرحی از زندگی، سیره، و کرامات حضرت فاطمه زهرا (س) به زبان عربی فراهم آمده است. عمده مطالب کتاب به شرح خطبه فدک حضرت فاطمه زهرا (س) - با استناد به منابع مختلف - اختصاص دارد.

◊ افسانه خوان عرفان: نگاهی به اندیشه، آثار و افکار پروفیسور آنه ماری شیمل

حسین خندق آبادی، چاپ اول، تهران، مؤسسه توسعه دانش و پژوهش ایران، ۱۳۸۱، ۲۹۶ ص، وژیروی.

کتاب حاضر با شرح احوال، آثار و افکار آنه ماری شیمل آغاز شده، در پی آن کتاب‌های فارسی و کتاب‌های خارجی و مقالات انگلیسی ایشان معرفی شده است. آثار یاد شده را این افراد معرفی کرده‌اند: الف. کتاب‌های فارسی، شامل ادبیات اسلامی هند؛ ابعاد عرفانی اسلام؛ نام‌های اسلامی؛ تبیین آیات الهی؛ محمد پیامبر اوست؛ ب. کتاب‌های خارجی، مانند پژوهشی در جاویدنامه اقبال؛ به نام خداوند بخشنده مهربان؛ روح من زن است؛ تصوف؛ جشن‌های اسلامی؛ ترجمه مقالات انگلیسی، مانند شعر دینی؛ پیامبر (ص) در زندگی مسلمین؛ استفاده رنگ در ادب فارسی؛ ارزش و نماد اعداد؛ سالنامه اسلامی. در صفحات پایانی ترجمه منظوم چند قطعه شعر از پروفیسور آنه ماری شیمل به طبع رسیده است.

◊ خواجه نصیر: یاور وحی و عقل

عبدالوحدید وفایی، چاپ اول، تهران،

مؤسسه انتشارات امیر کبیر، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۸۱، ۱۲۰ ص، رقعی.

این کتاب از مجموعه دیدار با ابرار به شرح زندگی و معرفی آثار و اندیشه‌های خواجه نصیر طوسی اختصاص دارد. در مقدمه کتاب خاطر نشان شده است: فرزانه‌ای وارسته از عالمان برجسته قرن هفتم، مردی که پس از گذشت هفت قرن هنوز بر بلندای علم زمان تکیه زده است و مرزهای اندیشه را در هم نوردیده و در آفاق گسترده دنیای اسلام شخصیت علمی - سیاسی خود را به نمایش گذاشته است... زندگی این دانشمند بزرگ و ریاضی دان فیلسوف، فیلسوفی که متمایل به کلام و متکلمی که حامی عرفان به معنای حقیقی آن است در طوس، نیشابور، بغداد، حله و... در تحصیل و تألیف و مسائل اجتماعی و سیاسی سپری گشت... کتاب با این موضوعات شکل گرفته است: ایران در قرن هفتم، زادگاه و تولد خواجه نصیرالدین طوسی، دوران تحصیل و استادان، دوران آشوب، دوران خدمات، فرزندان خواجه نصیر، اخلاق خواجه نصیر، شاگردان خواجه نصیر، دانش و آثار خواجه نصیر، و وفات خواجه نصیر.

◁ ادبیات

◊ امیرالمؤمنین (ع) در شعر فقها، حکما و عرفای نامی از فردوسی تا امام خمینی (ره)

علی دوانی، چاپ اول، تهران، نشر رهنمون، ۱۳۸۱، ۱۷۴ ص، وژیروی.

این مجموعه حاوی قصایدی از ۲۵ شاعر و فقیه در ذکر مناقب حضرت علی (ع) است که ابتدا شرح حال مختصری از سراینده و آن‌گاه نمونه‌ای از اشعار درج گردیده است. برخی از این شعرا عبارتند از: فردوسی، ناصر خسرو، جامی، میرداماد، شیخ بهایی، علامه سمنانی، ملاهادی سبزواری، و امام خمینی (ره).

◊ این شرح بی‌نهایت: نگاهی به عاشقانه سرایی انوری و عطار

یدالله شکری، چاپ اول، ایلام، گویش، ۱۳۸۱، ۱۶۰ ص، وژیروی.

در بخش اول کتاب، شعر غنایی در ایران، از نظر قدمت، موضوع و انواع بررسی شده است و در بخش دوم درباره معشوق - از نظر توصیف، مقام، انواع و ویژگی هایش - در غزل‌های انوری و عطار سخن به میان آمده است. در بخشی از کتاب آمده است: معشوقی که در شعر عرفانی مطرح شده بعد از مدتی به خداوند مبدل می‌گردد؛ بسیاری از خصوصیات معاشیق قرون اولیه را به خود می‌گیرد و عاشقان را به سوی خود می‌کشد. آنها را می‌کشد و خود ضامن خون‌بهای آنان نیز هست. در این معشوق، نوعی بزرگی و سترگی وجود دارد که عاشق می‌داند جز فنا در راه وصال او راه دیگری ندارد. بدین خاطر، عشق زمینی وقتی در مقابل معبود قرار می‌گیرد، نام مجازی بر آن نهاده می‌شود و عشق معشوق عرفانی است که حقیقی است و بس.

◊ مهر و آتش: رویارویی اسطوره‌های آیین مهر و مزدیسنا در شاهنامه

مهرداد اوستا، چاپ اول، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دوره مهر، ۱۳۸۱، ۱۷۶ ص، رقعی.

این نوشتار از مهرداد اوستا در بردارنده مطالب و نکاتی است درباره شاهنامه فردوسی، به ویژه رویارویی آیین میتراپی و مزدیسناپی در شاهنامه که افزون بر آن، اطلاعاتی درباره اساطیر هندوچین و موضوعات فرعی در کتاب آمده است. در آغاز کتاب، به زندگی و فعالیت‌های علمی مرحوم مهرداد اوستا اشارتی رفته، سپس سال‌شمار زندگی وی درج گردیده است. عناوین اصلی کتاب بدین قرار است: خاورشناسان و شاهنامه؛ شاهنامه یا خداینامه نگاری؛ مقدمه‌ای بر روش

تحقیق در منطق اساطیری دو آیین متخاصم میتراپی و مزدیسناپی؛ آیین ایرانیان پیش از مزدیسناپی و فضای دوگانه اساطیری در شاهنامه؛ فضای میتراپی شاهنامه؛ حماسه با شکوه و بزرگ؛ عالم مایا؛ اعتبار و اهمیت شاهنامه؛ زبان دری و پهلوی؛ سیمرغ و استعارات عرفانی و حکمت اشراق؛ رستم و اسفندیار و شاهنامه‌ای که در دسترس تحقیق است.

◀ تامل در حافظ

محمدعلی اسلامی ندوشن، چاپ اول، تهران، نشر آثار، یزدان، ۱۳۸۱، ۳۷۶ ص، وزیری.

در این مجموعه هفتاد و هفت غزل حافظ در ارتباط با تاریخ و فرهنگ ایران شرح و تبیین شده است. نویسنده خاطر نشان می‌کند: دیوان حافظ که چندان مفصل هم نیست - حدود پانصد غزل - اگر تکراری‌هایش را کنسار بگذاریم و بفشاریم، می‌بینیم که در صد غزل یا کمتر، همه چیز گفته شده. زندگی بشر و جزر و مدها و طپش‌ها و خلجان‌های آن به کوتاه‌ترین زبان آمده ... درک دنیای حافظ بدون درک دنیای ایران امکان‌پذیر نیست. منظور ایران فرهنگی است، نه ایران جغرافیایی و نه ایرانی که ما امروزه می‌شناسیم ... همه ویژگی‌های فکری و خصلتی بسیار کهن، در عرفان ایران، و عصاره‌اش در دیوان حافظ تجلی می‌کند: آسمان‌گرایی، آرمان‌جویی، کلیت‌خواهی، زیباپرستی و جاویدطلبی ... آن‌چه در تأمل خود به آن نظر داشته‌ام، سه زمینه پایه‌ای بوده است: یکی سرشت انسان که او آن را با ظرافت کاویده است، دوم تاریخ ایران و ته نشین آن به صورت وجدان ناآگاه قومی، و ... روشی که در بررسی غزل‌ها به کار رفته، این بوده است که نخست وجه صوری هر بیت، یعنی اجزای ترکیب‌کننده آن، از حرف و صوت و صنعت

شعری، در نظر گرفته می‌شود؛ آن‌گاه وجه معنوی بررسی شود که از مجموع ارتباط و برخورد میان آنها چه حاصل و چه معنایی به دست آمده [است].

◀ آرش در قلمرو تردید

نادر ابراهیمی، چاپ اول، تهران، روزبهان، ۱۳۸۱، ۸۴ ص، رقعی.

نه داستان کوتاه از نادر ابراهیمی در این مجموعه جمع آمده که ششمین داستان آن «غیرممکن» نام دارد. در این داستان شیطان در غیاب معلمی به کلاس درس او می‌رود و از دانش آموزان می‌خواهد تا فعل بدبخت بودن را در زمان آینده صرف کنند؛ اما هیچ‌یک از دانش‌آموزان خواسته شیطان را برآورده نمی‌کنند. شیطان که از این عمل بچه‌ها به شدت عصبانی است، همه را تهدید می‌کند. در این هنگام یکی از شاگردان می‌گوید: آقا این فعل در زمان آینده صرف نمی‌شود. در این هنگام معلم وارد کلاس می‌شود و به شیطان می‌گوید که من به بچه‌ها گفته‌ام که بدبخت بودن را نمی‌توان در آینده صرف کرد.

◀ افسانه باران

نادر ابراهیمی، چاپ اول، تهران، روزبهان، ۱۳۸۱، ۱۳۶ ص، رقعی.

این مجموعه حاوی ۱۲ داستان کوتاه نوشته نادر ابراهیمی است که یکی از آنها، «برای چه برمی‌گردند» نام دارد. در این داستان، شعیرخان، سردهسته‌ی باغی‌ها، تصمیم می‌گیرد که از این کار دست کشیده و به روستایش بازگردد. شاییل، خدمتکارش با این کار مخالف است و سعی می‌کند او را از این عمل بازدارد؛ با این همه شعیرخان تصمیمش را عملی می‌سازد و راه سفر در پیش می‌گیرد؛ اما در راه با حمله گروهی مواجه شده کشته می‌شود.

◀ نقد و تحلیل و گزیده داستان‌های جلال‌آل احمد حسین شیخ رضایی، چاپ اول، تهران، نشر روزگار، ۱۳۸۱، ۴۹۴ ص، رقعی.

بخش اول این کتاب نقدی است بر داستان‌های

کوتاه و بلند و رمان‌های جلال‌آل احمد که افزون بر آن شرحی از زندگانی نامبرده نیز فراهم آمده است. در بخش دوم کتاب، گزیده‌ای از ۱۶ داستان کوتاه وی درج گردیده که برخی از آنها بدین قرارند: زن زیادی، نون و القلم، جشن فرخنده، سمنوزان، سه‌تار، روزهای خوش، و گنج. گفتنی است که آن‌چه داستان‌های آل احمد را از نظایرشان جدا می‌کند، این است که او آدم‌ها را در متن هیاهوهای تبلیغی نشان نمی‌دهد، بلکه می‌کوشد با توصیف رنجی که هر یک از آنها می‌برند، همدردی خواننده را نسبت به آنان برانگیزد. اینان مردمان ساده‌ای هستند که قربانی شرایط ناگوار زندگی شده‌اند. همین رنج‌گاه انسان‌ها را تغییر می‌دهد و به فکر تغییر دادن دیگران می‌اندازد ...

◀ مجموعه‌ها

◀ جشن‌نامه دکتر علی‌اشرف صادقی

امید طبیب‌زاده، چاپ اول، تهران، هرمس، ۱۳۸۱، ۴۳۰ ص، وزیری.

بخش آغازین کتاب گفت‌وگویی است با علی‌اشرف صادقی درباره‌ی زندگی، تحصیلات و پرسش‌هایی درباره‌ی زبان‌شناسی. در بخش‌های بعدی مقالات تحقیقی درباره‌ی مسائل گوناگون زبان فارسی یا گویش‌ها و لهجه‌های ایرانی به طبع رسیده است. عناوین مقالات عبارتند از: نحو و واج‌شناسی؛ نقش‌های نحوی در زبان فارسی؛ کسره اضافه از دیدگاه معنایی؛ فعل‌های کمکی در زبان دری [فارسی افغانستان]؛ ترکیب از دیدگاه نظریه نحوی ایکس تیره؛ مقایسه امدتداد هجاها و مصوت‌ها در فارسی گفتاری، شعر رسمی و شعر عامیانه فارسی؛ بررسی فرآیند تشدید در زبان فارسی؛ دستگاه فعل در گویش دشتی با نگاهی به فارسی میانه، جدید و نو.

